

SPLOŠNA MATURA IZ PREDMETA GEOGRAFIJA V LETU 2024

Poročilo DPK SM za geografijo

Vsebina

1	Struktura kandidatov	2
1.1	Struktura kandidatov pri splošni maturi – primerjava po letih	3
1.2	Struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz geografije – primerjava po letih	4
1.3	Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz geografije v spomladanskem izpitnem roku 2024	6
2	Analiza dosežkov pri izpitu splošne mature iz geografije v spomladanskem izpitnem roku 2024	7
2.1	Porazdelitev dosežkov po odstotnih točkah	7
2.2	Meje med ocenami	9
2.3	Porazdelitev dosežkov po ocenah	10
3	Splošni podatki o kandidatih pri izpitu splošne mature iz geografije v spomladanskem izpitnem roku 2024	11
4	Vsebinska analiza dosežkov za referenčno skupino SM	13
4.1	Vsebinska analiza dosežkov pri zunanjem in notranjem delu izpita	13
4.2	Vsebinska analiza dosežkov po posameznih delih izpita	14
4.3	Vsebinska analiza dosežkov po nalogah in vprašanjih	14
4.4	Najpogostejši nepravilni odgovori kandidatov	25
4.5	Mnenje zunanjih ocenjevalcev o nalogah in vprašanjih v izpitnih polah	26
5	Zunanje ocenjevanje in ugovori	28
5.1	Zunanje ocenjevanje	28
5.2	Ugovori na oceno in način izračuna izpitne ocene	28
6	Povzetek	30
6.1	Ocena uspeha kandidatov	30
6.2	Ocena kakovosti izpitnih pol	30
6.3	Druge ugotovitve	31

Avtorja:

Vesna Vervega, glavna ocenjevalka za geografijo

dr. Matej Ogrin, predsednik DPK SM za geografijo

Poročilo je potrdila DPK SM za geografijo na 1. seji 4. 10. 2024.

Ljubljana, september 2024

1 Struktura kandidatov

Statistične podatke za kandidate, ki so se udeležili **spomladanskega izpitnega roka splošne mature**, prikazujemo ločeno glede na njihovo strukturo:

- a) **referenčno skupino SM** predstavljajo redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno matura (brez kandidatov z maturitetnim tečajem, 21-letnikov, odraslih in kandidatov poklicne mature). Na dosežkih te skupine se postavljajo tudi meje med ocenami.

Okrajšava: ref. skup. SM;

- b) **kandidate SM** (ref. skup. SM + ostali SM) predstavljajo tisti, ki opravljajo splošno matura (brez kandidatov poklicne mature, ki opravljajo posamezni izpit splošne mature). To so:

- referenčna skupina SM (redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno matura) in
- **ostali SM**, to so:
 - kandidati z maturitetnim tečajem,
 - 21-letniki,
 - odrasli,
 - kandidati, ki popravljajo eno ali dve negativni oceni,
 - kandidati, ki opravljajo SM ponovno v celoti,
 - kandidati, ki opravljajo SM v dveh delih, in
 - kandidati, ki izboljšujejo oceno.

Okrajšava: kandidati SM;

- c) **kandidate PM** (kandidati poklicne mature s posameznim izpitom pri splošni maturi) predstavljajo tisti, ki ob poklicni maturi (štirje predmeti) dodatno opravljajo posamezni izpit SM.

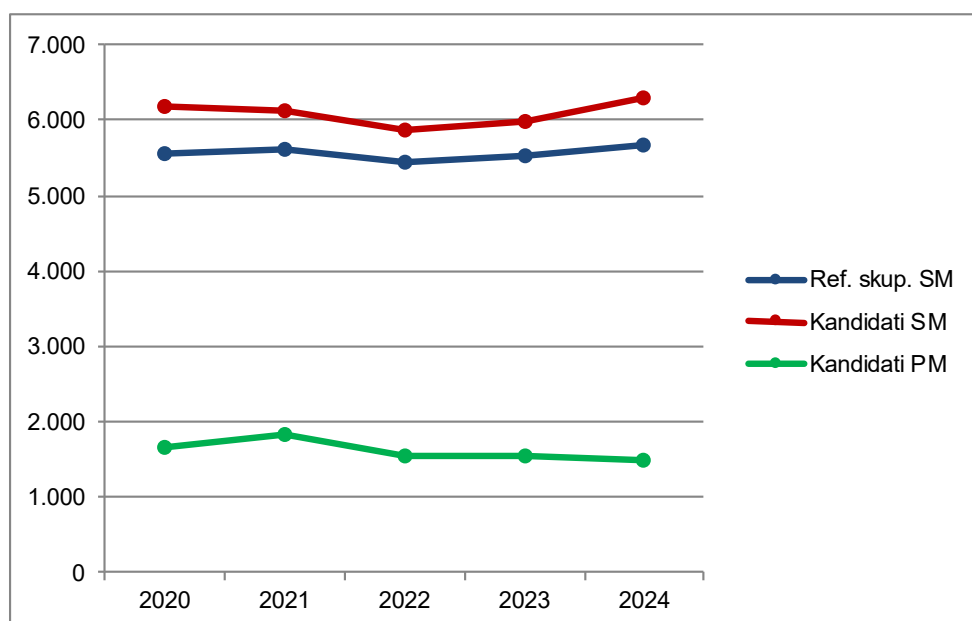
Okrajšava: kandidati PM.

1.1 Struktura kandidatov pri splošni maturi – primerjava po letih

Preglednica 1.1.1 in slika 1.1.1 prikazujeta primerjavo števila udeleženih kandidatov v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2020 do 2024. Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.1.1: Udeleženi kandidati pri SM po strukturi – spomladanski izpitni roki 2020–2024

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2020	5.560	6.173	1.657
2021	5.615	6.134	1.846
2022	5.444	5.865	1.542
2023	5.539	5.970	1.558
2024	5.674	6.294	1.482



Slika 1.1.1: Udeleženi kandidati pri SM po strukturi – spomladanski izpitni roki 2020–2024

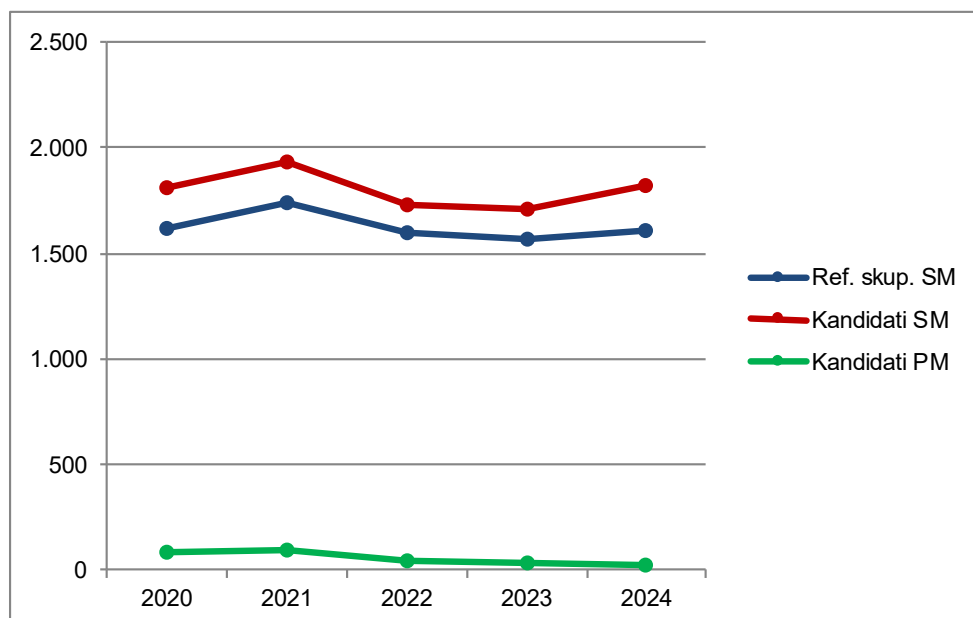
Vir: Državni izpitni center, 2024

1.2 Struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz geografije – primerjava po letih

Preglednica 1.2.1 in slika 1.2.1 prikazujeta primerjavo števila kandidatov, ki so opravljali geografijo v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2020 do 2024. Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.2.1: Udeleženi kandidati pri izpitu SM iz geografije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2020–2024

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2020	1.616	1.816	86
2021	1.737	1.934	93
2022	1.595	1.729	49
2023	1.569	1.713	39
2024	1.611	1.819	29



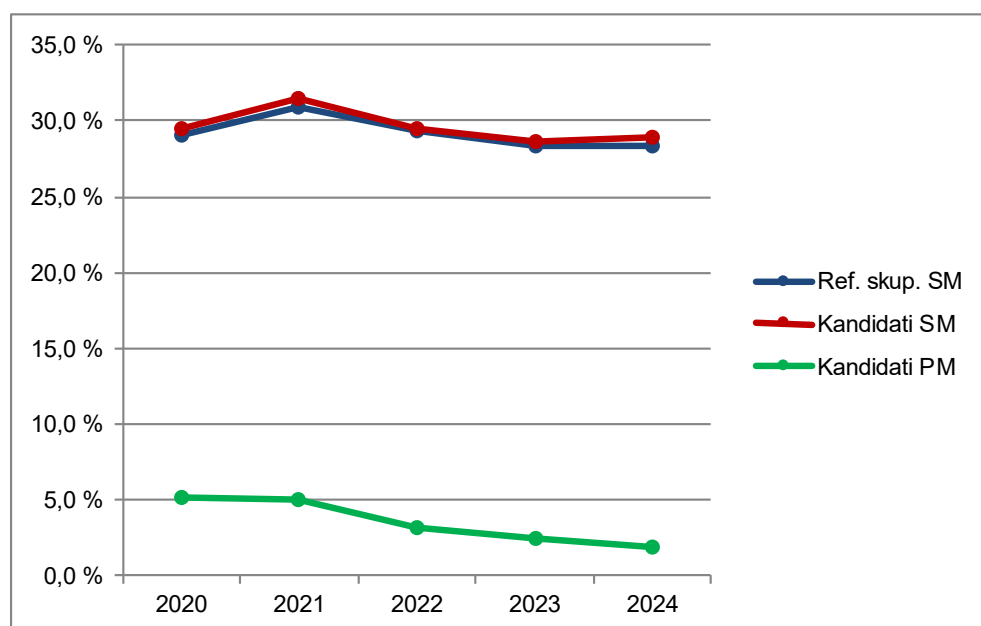
Slika 1.2.1: Udeleženi kandidati pri izpitu SM iz geografije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2020–2024

Vir: Državni izpitni center, 2024

Preglednica 1.2.2 in slika 1.2.2 prikazujeta primerjavo deleža kandidatov, ki so opravljali geografijo (preglednica 1.2.1), glede na udeležene kandidate v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2020 do 2024 (preglednica 1.1.1). Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.2.2: *Delež udeleženih kandidatov pri izpitu SM iz geografije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2020–2024*

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2020	29,1 %	29,4 %	5,2 %
2021	30,9 %	31,5 %	5,0 %
2022	29,3 %	29,5 %	3,2 %
2023	28,3 %	28,7 %	2,5 %
2024	28,4 %	28,9 %	2,0 %



Slika 1.2.2: *Delež udeleženih kandidatov pri izpitu SM iz geografije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2020–2024*

Vir: Državni izpitni center, 2024

1.3 Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz geografije v spomladanskem izpitnem roku 2024

Preglednica 1.3.1 in slika 1.3.1 prikazujeta število in delež kandidatov, ki so opravljali izpit splošne mature iz geografije v spomladanskem izpitnem roku 2024. Podatki so prikazani po strukturi kandidatov. (Redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno matura in predstavljajo referenčno skupino SM, so dodatno razdeljeni tudi na izobraževalne programe.)

Preglednica 1.3.1: Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu SM iz geografije v spomladanskem izpitnem roku 2024

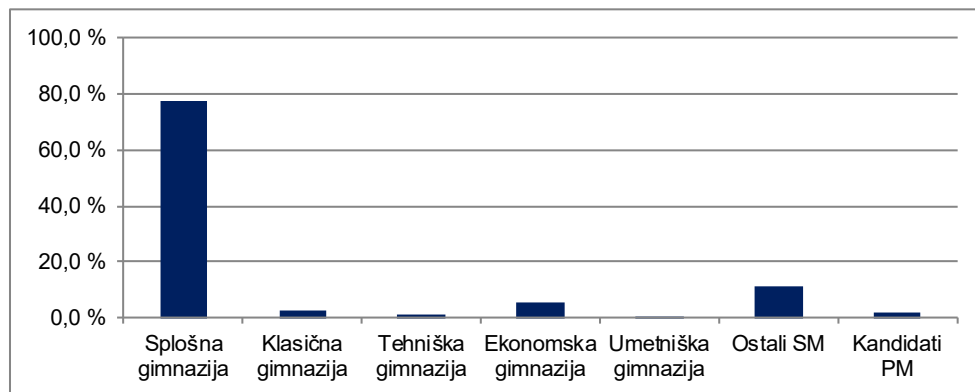
	Število	Delež
Splošna gimnazija	1.431	77,4 %
Klasična gimnazija	53	2,9 %
Gimnazija	1.484	80,3 %
Tehniška gimnazija	24	1,3 %
Ekonomska gimnazija	95	5,1 %
Umetniška gimnazija	8	0,4 %
Strokovna gimnazija	127	6,9 %
Ref. skup. SM	1.611	87,2 %
Ostali SM	208	11,3 %
Kandidati SM	1.819	98,4 %
Kandidati PM	29	1,6 %

gimnazija = splošna gimnazija + klasična gimnazija

strokovna gimnazija = tehniška gimnazija + ekonomska gimnazija + umetniška gimnazija

ref. skup. SM = gimnazija + strokovna gimnazija

kandidati SM = ref. skup. SM + ostali SM



Slika 1.3.1: Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu SM iz geografije v spomladanskem izpitnem roku 2024

Vir: Državni izpitni center, 2024

2 Analiza dosežkov pri izpitu splošne mature iz geografije v spomladanskem izpitnem roku 2024

2.1 Porazdelitev dosežkov po odstotnih točkah

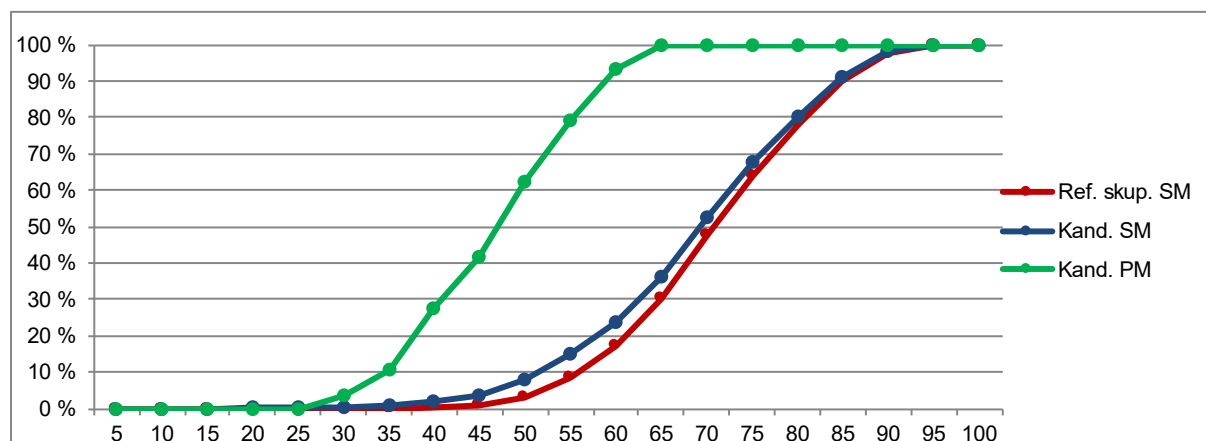
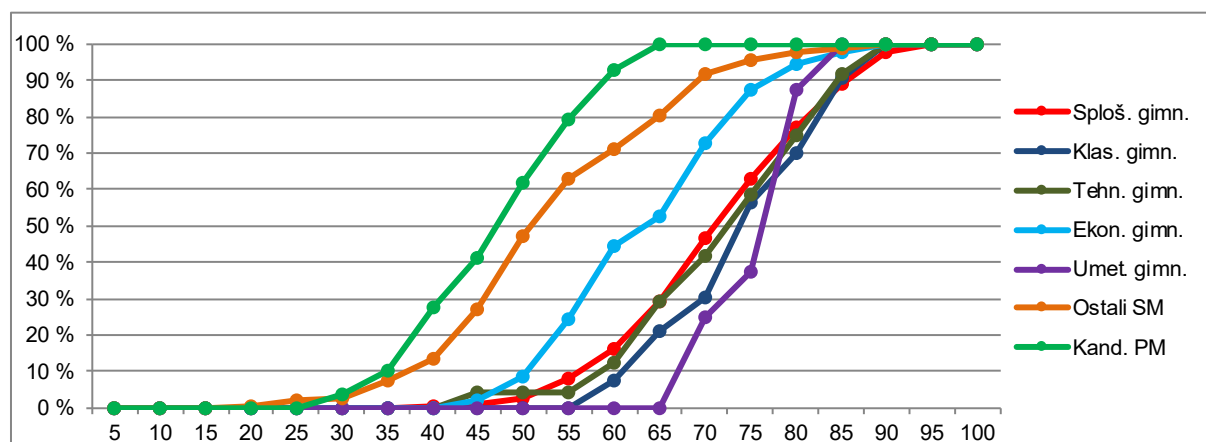
Preglednica 2.1.1 prikazuje porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah pri geografiji v spomladanskem izpitnem roku SM 2024 v posamezne razrede/intervale, ki obsegajo pet odstotnih točk (tj. frekvenčna porazdelitev), preglednica 2.1.2 in slika 2.1.1 pa delež kandidatov, ki so dosegli manj odstotnih točk od zgornje meje razreda (tj. relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev). Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

Preglednica 2.1.1: *Frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah*

A	B	C	D=B+C	E	F	G	H=E+F+G	I	J=I+K	K	L
Odst. točke	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
0-5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6-10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11-15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16-20	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
21-25	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	0
26-30	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
31-35	0	0	0	0	0	0	0	0	11	11	2
36-40	3	0	3	0	0	0	0	3	15	12	5
41-45	6	0	6	1	2	0	3	9	37	28	4
46-50	28	0	28	0	6	0	6	34	76	42	6
51-55	76	0	76	0	15	0	15	91	124	33	5
56-60	117	4	121	2	19	0	21	142	159	17	4
61-65	189	7	196	4	8	0	12	208	227	19	2
66-70	249	5	254	3	19	2	24	278	302	24	0
71-75	231	14	245	4	14	1	19	264	272	8	0
76-80	204	7	211	4	7	4	15	226	230	4	0
81-85	174	11	185	4	3	1	8	193	196	3	0
86-90	119	5	124	2	2	0	4	128	130	2	0
91-95	32	0	32	0	0	0	0	32	32	0	0
96-100	3	0	3	0	0	0	0	3	3	0	0
SKUPAJ	1.431	53	1.484	24	95	8	127	1.611	1.819	208	29

Preglednica 2.1.2: *Relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah*

A	B	C	D=B+C	E	F	G	H=E+F+G	I	J=I+K	K	L
Odst. točke	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
5	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
10	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
15	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
20	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
25	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
30	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	2 %	0 %
35	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	8 %	10 %
40	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	2 %	13 %	28 %
45	1 %	0 %	1 %	4 %	2 %	0 %	2 %	1 %	4 %	27 %	41 %
50	3 %	0 %	2 %	4 %	8 %	0 %	7 %	3 %	8 %	47 %	62 %
55	8 %	0 %	8 %	4 %	24 %	0 %	19 %	9 %	15 %	63 %	79 %
60	16 %	8 %	16 %	13 %	44 %	0 %	35 %	17 %	23 %	71 %	93 %
65	29 %	21 %	29 %	29 %	53 %	0 %	45 %	30 %	36 %	80 %	100 %
70	47 %	30 %	46 %	42 %	73 %	25 %	64 %	47 %	53 %	92 %	100 %
75	63 %	57 %	63 %	58 %	87 %	38 %	79 %	64 %	68 %	96 %	100 %
80	77 %	70 %	77 %	75 %	95 %	88 %	91 %	78 %	80 %	98 %	100 %
85	89 %	91 %	89 %	92 %	98 %	100 %	97 %	90 %	91 %	99 %	100 %
90	98 %	100 %	98 %	100 %	100 %	100 %	100 %	98 %	98 %	100 %	100 %
95	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
100	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %



Slika 2.1.1: *Relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah*

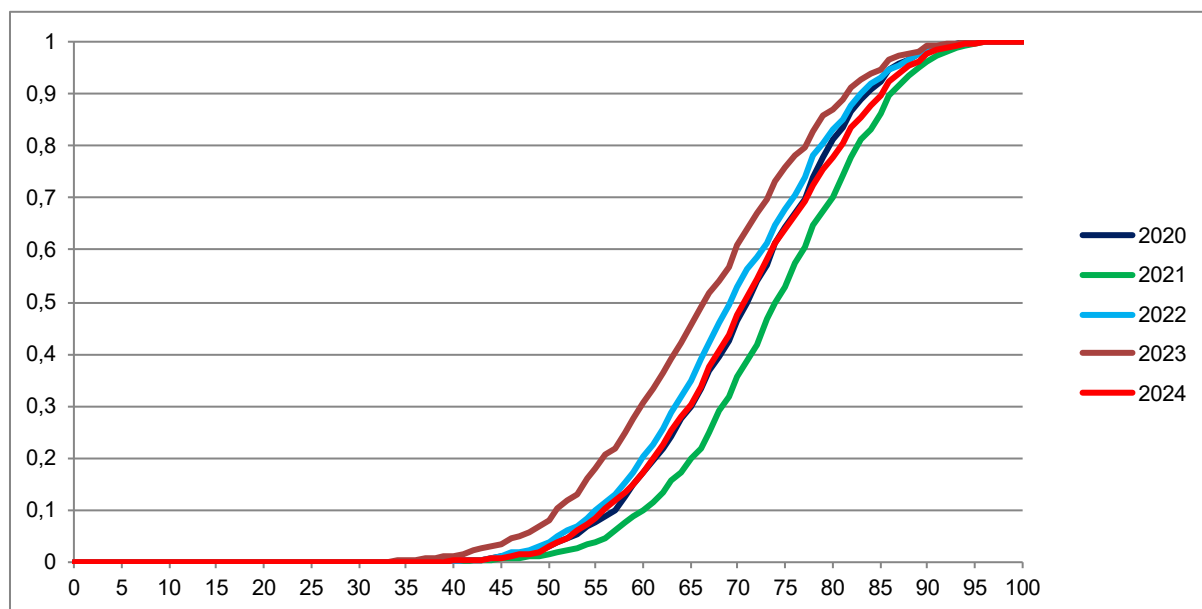
Vir: Državni izpitni center, 2024

2.2 Meje med ocenami

Preglednica 2.2.1 prikazuje primerjavo mej med ocenami v letih od 2020 do 2024, slika 2.2.1 pa kumulativno frekvenčno porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah za referenčno skupino SM, na kateri se postavljajo meje med ocenami.

Preglednica 2.2.1: Meje med ocenami za zadnjih pet let

Leto	Ocene			
	2	3	4	5
2020	49	61	72	84
2021	50	61	73	85
2022	49	59	71	83
2023	49	59	71	83
2024	50	60	72	84



Slika 2.2.1: Kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah – referenčna skupina SM

Vir: Državni izpitni center, 2024

2.3 Porazdelitev dosežkov po ocenah

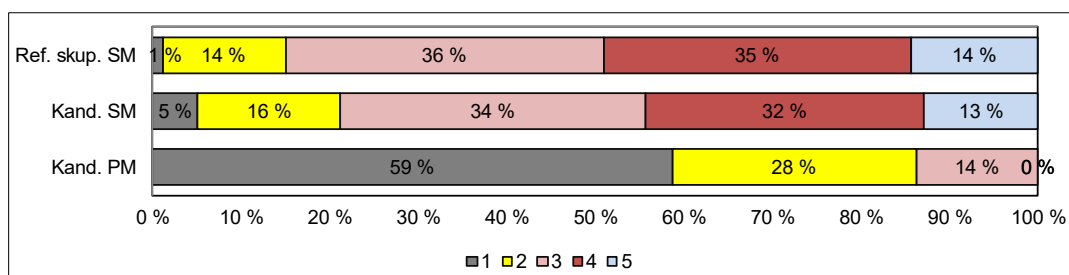
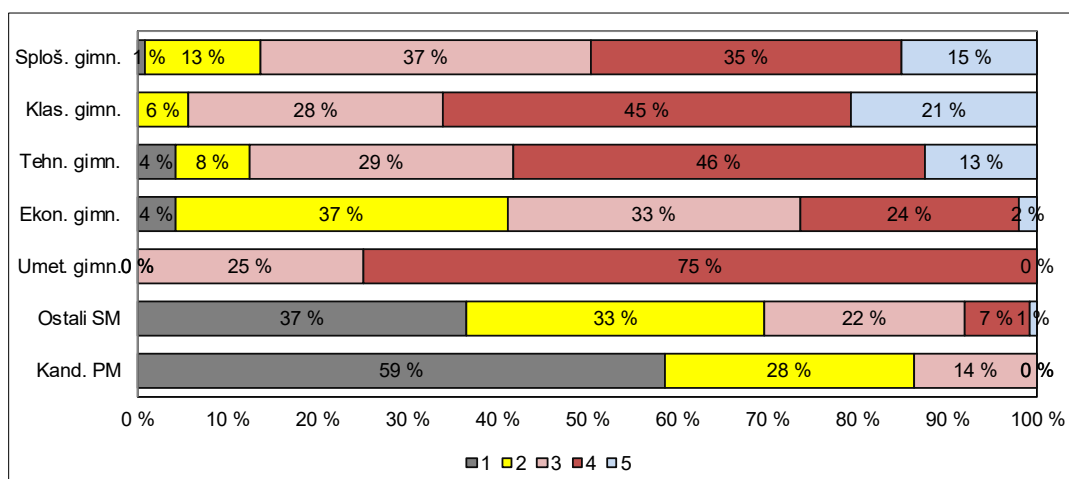
Preglednica 2.3.1 prikazuje porazdelitev kandidatov po ocenah pri geografiji v spomladanskem izpitnem roku SM 2024 (tj. frekvenčna porazdelitev), preglednica 2.3.2 in slika 2.3.1 pa delež kandidatov s posameznimi ocenami (tj. relativna frekvenčna porazdelitev). Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

Preglednica 2.3.1: *Frekvenčna porazdelitev kandidatov po ocenah*

A	B	C	D=B+C	E	F	G	H=E+F+G	I	J=I+K	K	L
Ocena	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
1	12	0	12	1	4	0	5	17	93	76	17
2	184	3	187	2	35	0	37	224	293	69	8
3	524	15	539	7	31	2	40	579	625	46	4
4	495	24	519	11	23	6	40	559	574	15	0
5	216	11	227	3	2	0	5	232	234	2	0
Uspešni	1.419	53	1.472	23	91	8	122	1.594	1.726	132	12
Skupaj	1.431	53	1.484	24	95	8	127	1.611	1.819	208	29

Preglednica 2.3.2: *Relativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po ocenah*

A	B	C	D=B+C	E	F	G	H=E+F+G	I	J=I+K	K	L
Ocena	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
1	1 %	0 %	1 %	4 %	4 %	0 %	4 %	1 %	5 %	37 %	59 %
2	13 %	6 %	13 %	8 %	37 %	0 %	29 %	14 %	16 %	33 %	28 %
3	37 %	28 %	36 %	29 %	33 %	25 %	31 %	36 %	34 %	22 %	14 %
4	35 %	45 %	35 %	46 %	24 %	75 %	31 %	35 %	32 %	7 %	0 %
5	15 %	21 %	15 %	13 %	2 %	0 %	4 %	14 %	13 %	1 %	0 %
Uspešni	99 %	100 %	99 %	96 %	96 %	100 %	96 %	99 %	95 %	63 %	41 %
Skupaj	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %



Slika 2.3.1: *Relativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po ocenah*

Vir: Državni izpitni center, 2024

3 Splošni podatki o kandidatih pri izpitu splošne mature iz geografije v spomladanskem izpitnem roku 2024

V preglednici 3.1 so zbrani splošni podatki (tj. statistike) o kandidatih, ki so opravljali izpit splošne mature iz geografije v spomladanskem izpitnem roku 2024.

Preglednica 3.1: Splošni podatki o kandidatih pri izpitu SM iz geografije v spomladanskem izpitnem roku 2024

A	B	C	D=B+C	E	F	G	H=E+F+G	I	J=I+K	K	L
	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
Število kandidatov	1431,00	53,00	1484,00	24,00	95,00	8,00	127,00	1611,00	1819,00	208,00	29,00
Povprečni splošni uspeh pri SM*	19,52	20,08	19,54	17,27	16,52	21,38	17,00	19,35	19,12	15,29	-
Povprečni uspeh v 4. letniku SŠ	3,64	4,00	3,65	3,71	3,54	3,88	3,59	3,64	3,58	2,84	-
Povprečni uspeh v 3. letniku SŠ	3,66	3,75	3,67	3,50	3,59	4,00	3,60	3,66	3,61	3,03	-
Povprečna ocena pri predmetu SM	3,50	3,81	3,51	3,54	2,83	3,75	3,02	3,47	3,31	2,03	1,55
Povprečna originalna ocena pri predmetu SM**	3,50	3,81	3,51	3,54	2,82	3,75	3,02	3,47	3,30	1,97	1,55
Povprečno število odstotnih točk pri predmetu SM	71,45	74,15	71,54	71,77	63,81	76,03	66,09	71,11	69,05	53,10	47,46
Mediana odstotnega števila točk pri predmetu SM	71,00	73,00	72,00	74,00	62	78	67,00	71,00	70,00	51,00	47,00
Standardni odklon odstotnih točk pri predmetu SM	10,77	8,70	10,72	11,13	10,49	4,93	11,07	10,84	12,46	12,71	9,21
Povprečna ocena pri predmetu v 4. letniku SŠ	3,54	3,58	3,54	3,54	3,16	3,50	3,25	3,52	3,45	2,40	3,00
Povprečna ocena pri predmetu v 3. letniku SŠ	3,91	4,15	3,92	3,50	3,79	4,00	3,75	3,91	3,85	3,04	4,50
Korelacija splošnega uspeha pri SM in ocene pri predmetu SM*	0,77	0,71	0,77	-	0,74	-	0,74	0,77	0,78	0,68	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in uspeha v 4. letniku SŠ*	0,76	0,78	0,76	-	0,73	-	0,74	0,75	0,74	0,68	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in uspeha v 3. letniku SŠ*	0,71	0,70	0,71	-	0,64	-	0,68	0,70	0,69	0,68	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in uspeha v 4. letniku SŠ***	0,64	0,68	0,65	-	0,62	-	0,63	0,64	0,66	0,54	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in uspeha v 3. letniku SŠ***	0,64	0,68	0,65	-	0,62	-	0,63	0,64	0,66	0,54	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in ocene pri predmetu v 4. letniku SŠ***	0,67	0,72	0,67	-	0,58	-	0,65	0,67	0,69	0,31	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in ocene pri predmetu v 3. letniku SŠ***	0,58	0,56	0,58	-	0,40	-	0,44	0,57	0,59	0,34	-
Korelacija notranjega in zunanjega dela pri SM	0,22	0,30	0,22	-	0,26	-	0,35	0,25	0,34	0,23	-
Odstotek neuspešnih s PP	0,84	0,00	0,81	4,17	4,21	0,00	3,94	1,06	5,11	36,54	58,62
Odstotek neuspešnih brez PP	1,47	0,00	1,42	4,17	5,26	0,00	4,72	1,68	6,32	42,31	58,62

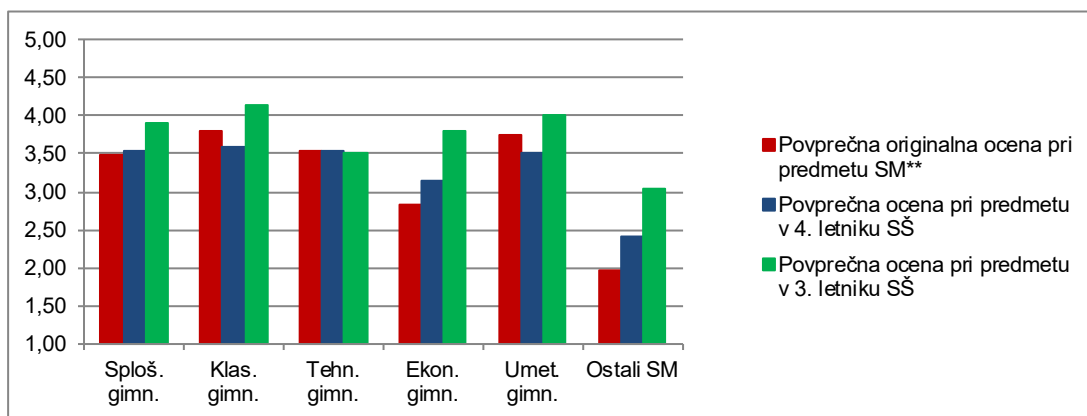
*Pri izračunu povprečnega splošnega uspeha pri SM so upoštevani samo uspešni kandidati (10 točk ali več). Enako velja tudi za korelacije s splošnim uspehom pri SM.

**Originalna ocena je ocena pri predmetu SM, izračunana iz odstotnih točk, brez upoštevanja PP (pogojno pozitivne), ocenjevanja na OR namesto VR ali upoštevanja ocene iz prejšnjega roka.

***Korelacija z oceno pri predmetu SM se računa z originalno oceno pri predmetu SM.

Če je manj kakor 30 popolnih parov podatkov, se korelacija ne izračuna.

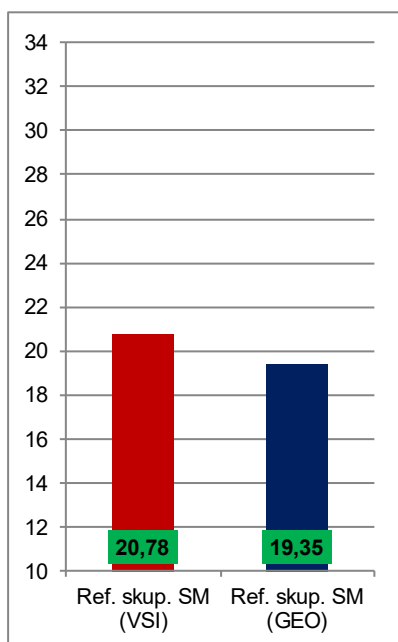
Slika 3.1 prikazuje primerjavo povprečne originalne ocene pri izpitu SM iz geografije in povprečnih ocen iz geografije v 4. in 3. letniku srednje šole. Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.



Slika 3.1: Povprečne ocene pri izpitu SM iz geografije

Vir: Državni izpitni center, 2024

Slika 3.2 prikazuje primerjavo povprečnega splošnega uspeha vseh gimnazijcev, ki so v spomladanskem izpitnem roku 2024 prvič v celoti opravljali splošno maturo (ref. skup. SM – VSI), in gimnazijcev, ki so v tem izpitnem roku prvič v celoti opravljali izpit SM iz geografije (ref. skup. SM – GEO).



Slika 3.2: Povprečni splošni uspeh pri SM in pri izpitu SM iz geografije

Vir: Državni izpitni center, 2024

4 Vsebinska analiza dosežkov za referenčno skupino SM

4.1 Vsebinska analiza dosežkov pri zunanem in notranjem delu izpita

Preglednica 4.1.1 prikazuje osnovne statistične podatke za referenčno skupino SM pri zunanem in notranjem delu izpita iz geografije v spomladanskem izpitnem roku SM 2024.

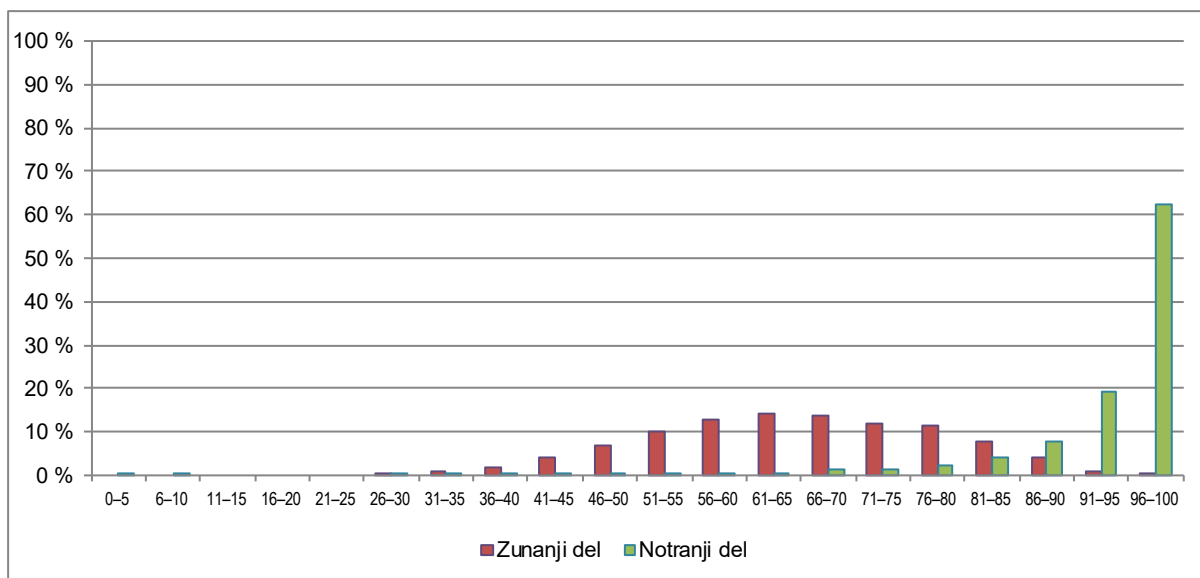
Preglednica 4.1.1: Osnovni statistični podatki

	Zunanji del	Notranji del
Število kandidatov	1.611	1.611
Povprečno število odstotnih točk	52,18	18,94
Standardni odklon odstotnih točk	10,28	1,73
Maksimalno število odstotnih točk	76,80	20,00
Povprečna težavnost	0,65	0,95

Preglednica 4.1.2 in slika 4.1.1 prikazujeta relativno frekvenčno porazdelitev referenčne skupine SM po dosežkih pri zunanem in notranjem delu izpita iz geografije v spomladanskem izpitnem roku SM 2024.

Preglednica 4.1.2: Relativna frekvenčna porazdelitev po dosežkih pri zunanem in notranjem delu izpita

Odstotki	Zunanji del	Notranji del
0–5	0 %	0 %
6–10	0 %	0 %
11–15	0 %	0 %
16–20	0 %	0 %
21–25	0 %	0 %
26–30	0 %	0 %
31–35	1 %	0 %
36–40	2 %	0 %
41–45	4 %	0 %
46–50	7 %	0 %
51–55	10 %	0 %
56–60	13 %	0 %
61–65	14 %	0 %
66–70	14 %	1 %
71–75	12 %	1 %
76–80	11 %	2 %
81–85	8 %	4 %
86–90	4 %	8 %
91–95	1 %	19 %
96–100	0 %	62 %
SKUPAJ	100 %	100 %



Slika 4.1.1: Relativna frekvenčna porazdelitev po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita

Vir: Državni izpitni center, 2024

4.2 Vsebinska analiza dosežkov po posameznih delih izpita

Preglednica 4.2.1 prikazuje osnovne statistične podatke za referenčno skupino SM pri posameznih delih izpita iz geografije v spomladanskem izpitnem roku SM 2024.

Preglednica 4.2.1: Osnovni statistični podatki po posameznih delih izpita

	Izpitna pola 1	Izpitna pola 2	Vaje in strokovna ekskurzija
Število kandidatov	1.611	1.611	1.611
Povprečno število odstotnih točk	26,86	25,32	18,94
Standardni odklon odstotnih točk	5,68	5,28	1,73
Maksimalno število odstotnih točk	40,00	40,00	20,00
Povprečna težavnost	0,67	0,63	0,95

4.3 Vsebinska analiza dosežkov po nalogah in vprašanjih

V analizo so vključeni statistični podatki za referenčno skupino SM 2024 pri predmetu geografija, ki je opravljala izpit splošne mature v spomladanskem izpitnem roku in je štela 1.611 kandidatov.

Izpitna pola 1

V izpitni poli je bilo 25 nalog. Kandidati so povprečno dosegli 33,57 absolutne točke od možnih 50 (67,14 odstotne točke). Maksimalno število doseženih točk je bilo 50, najnižje pa 13. Indeks težavnosti (IT) je znašal 0,67, povprečje indeksa diskriminativnosti (ID) po posameznih postavkah pa 0,33.

Izpitna pola 2

V izpitni poli je bilo 24 nalog. Kandidati so povprečno dosegli 31,65 absolutne točke od možnih 50 (63,30 odstotne točke). Najvišje število doseženih točk je bilo 48, najnižje pa 11. Indeks težavnosti je znašal 0,63, povprečje indeksa diskriminativnosti po posameznih postavkah pa 0,33.

Vaje in strokovna ekskurzija

Opravljenе so bile štiri vaje (terenske in laboratorijske) in strokovna ekskurzija. Kandidati so povprečno dosegli 56,81 absolutne točke (94,68 odstotne točke). Najvišje število doseženih točk je bilo 60, najnižje pa 0. Indeks težavnosti je znašal 0,95 in indeks diskriminativnosti 0,25.

Vsaka strukturirana naloga v posamezni izpitni poli je bila sestavljena tako, da je obsegala vprašanja na različnih taksonomskih stopnjah težavnosti. Taksonomske stopnje vprašanj se stopnjujejo znotraj naloge, kar omogoča ločevanje kandidatov glede na kakovost znanja. Kako težka oziroma kako lahka so bila posamezna vprašanja za kandidate, skušamo objektivno izmeriti z indeksom težavnosti (IT).

Če bi vsi kandidati povsem pravilno odgovorili na vprašanje, bi bil IT enak 1, če nihče ne bi odgovoril pravilno, pa bi bil IT enak 0. Manjši je IT, težje so naloge, in nasprotno.

V pisnem delu izpita so glede na indeks težavnosti prevladovalе srednje težke naloge (26 nalog od 49), sledijo lahke (18 od 49). Zelo težkih nalog ni bilo, bila pa je ena težka in štiri zelo lahke naloge. Podatki za posamezno polo so predstavljeni v preglednicah 4.3.1 in 4.3.3.

Indeks ločljivosti (tudi indeks diskriminativnosti ali ID) nam pove, kako dobro naloga ločuje kandidate glede na njihovo izkazano znanje. Naloge, ki imajo ID 40 ali več, so zelo primerne in zelo dobro ločujejo uspešne kandidate od neuspešnih, naloge, ki imajo ID nižji od 20, pa slabo ločujejo uspešne kandidate od neuspešnih.

V obeh izpitnih polah prevladuje primeren indeks diskriminativnosti (32 od 49 nalog), sledi zelo dober ID (13 nalog od 49). Z nezadovoljivim ID so bile štiri naloge (od tega 3 v IP1). To pomeni, da so naloge v obeh izpitnih polah dobro ločevale uspešnejše kandidate od manj uspešnih. V primerjavi z letom 2023 je bil letošnji ID boljši. Podatki za posamezno polo so predstavljeni v preglednicah 4.3.2 in 4.3.4.

Izpitno polo 1 je sestavljalo pet strukturiranih nalog:

Obča geografija (Obča)

Regionalna geografija sveta (Svet 1)

Regionalna geografija sveta (Svet 2)

Regionalna geografija Evrope (Evropa 1)

Regionalna geografija Evrope (Evropa 2)

Preglednica 4.3.1: Indeks težavnosti po posameznih nalogah v izpitni poli 1

Opis	Indeks težavnosti	Številka naloge v izpitni poli 1
zelo težke naloge	< 0,10	/
težke naloge	0,10–0,30	/
srednje težke naloge	0,30–0,70	1, 4, 5, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 17, 20, 21, 24, 25
lahke naloge	0,70–0,90	2, 3, 6, 7, 8, 12, 16, 18, 22, 23
zelo lahke naloge	> 0,90	/

Vir: Državni izpitni center, 2024

Glede na razporeditev IT v preglednici je bila izpitna pola 1 za kandidate malce lažja za reševanje kot leta 2023. Tedaj sta bili dve nalogi težki (8 %), 18 srednje težkih (72 %) in pet lahkih nalog (20 %). Zelo lahkih nalog ni bilo. Letos pa ni bilo težkih in zelo težkih, prav tako ni bilo zelo lahkih nalog. Prevladovalе so srednje težke (15 oziroma 60 %) in lahke naloge (10 oziroma 40 %).

Najlažji nalogi v izpitni poli 1

Naloga 18 (IT = 0,88; ID = 0,36)

18. Opišite en naravnogeografski in en družbenogeografski vzrok za veliko onesnaženost Sredozemskega morja.

Naravnogeografski vzrok: _____

Družbenogeografski vzrok: _____

(2 točki)

Komentar: Kandidati so pričakovano uspešno reševali nalogo, saj preverja temeljno oz. splošno znanje (poznavanje vzrokov onesnaženosti morja) in tudi splošno razgledanost. V skladu s tem je bil tudi indeks diskriminativnosti nizek.

Naloga 6 (IT = 0,86; ID = 0,28)

6. Na sliki 11 v barvni prilogi so s črkami A, B, C in D označena štiri območja v Aziji. Dopolnite povedi:

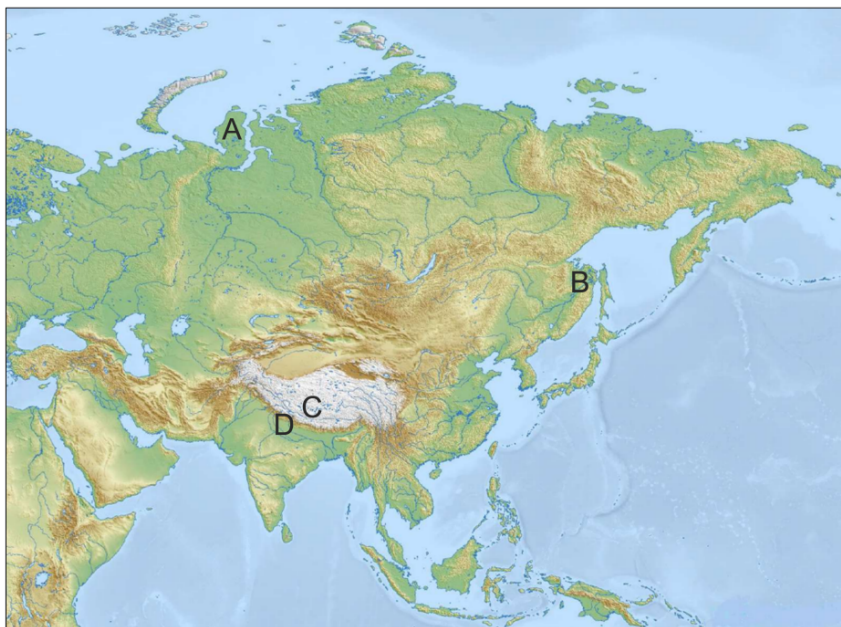
Podnebni dejavnik, ki je skupen območjema, označenima s črkama A in B, je

_____.

Podnebni dejavnik, ki odločilno vpliva na razlike v podnebjju med območjema, ki sta označeni s

črkama C in D, je _____.

(2 točki)



Slika 11

(Prirejeno po: <https://blankworldmap.net/map-of-asia-physical/>. Pridobljeno: 29. 9. 2021.)

Komentar: Tudi ta naloga preverja temeljne cilje, tj. poznavanje podnebnih dejavnikov v Aziji, in ne preseneča, da je IT višji. Kandidati so lahko sklepali o pravih rešitvah zaradi reliefne karte, kjer so območja označena s črkami.

Najtežji nalogi v izpitni poli 1

Naloga 14 (IT = 0,35; ID = 0,29)

14. Pojasnite vpliv naravnega rastlinstva na prevladujočo obliko kmetijstva v Avstraliji na območju, ki je na sliki 3 označeno s črko A.



Slika 3

(Vir: www.dreamstime.com/australia-linear-map-white-background-vector-illustration-australia-linear-map-white-background-vector-illustration-image112556596. Pridobljeno: 15. 11. 2021).

(2 točki)

Komentar: Vsebinsko naloga ne spada med težje, je pa običajno naloga s pojasnitvijo težja, ker kandidat mora biti pozoren na pravilno poimenovanje in vzročno-posledično povezavo, saj gre za povezovanje med skupino naravnega rastlinstva in obliko kmetijstva. Kandidati niso bili dovolj pozorni pri zapisu oblike kmetijstva (v glavnem so pisali o kmetijski panogi). Zaradi tega naloga tudi ni najbolje ločevala uspešne kandidate od manj uspešnih.

Naloga 15 (IT = 0,40; ID = 0,45)

15. Pojasnite vzrok za nastanek prevladujočega tradicionalnega kmetijskega pasu v severovzhodnem delu ZDA.

(2 točki)

Komentar: Naloga posredno zahteva poznavanje tradicionalnih kmetijskih pasov v ZDA in pojasnitev vzroka za nastanek posameznega pasu. Pri nalogah s pojasnitvijo so kandidati premalo pozorni na natančno navedbo vzročno-posledične povezave, kar se je pokazalo tudi v tem primeru. Naloga je zelo dobro ločevala uspešne od manj uspešnih kandidatov.

Preglednica 4.3.2: Indeks diskriminativnosti po posameznih nalogah v izpitni poli 1

Opis	Indeks diskriminativnosti	Številka naloge v izpitni poli 1
nezadovoljiv	< 0,20	2, 8, 13
primeren	0,20–0,40	1, 5, 6, 7, 9, 12, 14, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23
zelo primeren	> 0,40	3, 4, 10, 11, 15, 20, 24, 25

Vir: Državni izpitni center, 2024

Glede na razporeditev ID so v izpitni poli 1 prevladovale primerne naloge, saj je bilo takih nalog 14 od 25 (56 %), zelo primernih je bilo osem nalog (32 %), tri (15 %) pa so imele ID pod 0,20. Indeks diskriminativnosti je nekoliko nižji, kot je bil v izpitni poli 1 v letu 2023.

Nalogi z najnižjim indeksom diskriminativnosti v izpitni poli 1

Naloga 2 (ID = 0,13; IT = 0,73)

2. Obkrožite DA, če je trditev pravilna, ali NE, če je napačna.
- | | | |
|---|----|----|
| Najpomembnejši dejavnik, ki vpliva na razporeditev naravnega rastlinstva na Zemlji, je podnebje. | DA | NE |
| Razporeditev višinskih rastlinskih pasov, ki se oblikujejo na gorskih območjih, je odvisna tudi od geografske širine. | DA | NE |
- (2 točki)

Komentar: Naloga ni ločila uspešnih kandidatov od manj uspešnih, kar ne preseneča. Preverja temeljno znanje o razporeditvi rastlinstva in pričakovati je bilo, da bodo vsi kandidati dobro odgovarjali. Naloga prav tako spada med lahke naloge.

Naloga 13 (ID = 0,14; IT = 0,69)

13. Obkrožite črki pred trditvama, ki opisujeta značilnosti kmetijstva v Braziliji.
- A Največji nasadi kave so zaradi primerne podnebja nastali s prihodom Portugalcev na severozahodu države.
 - B S požiganjem amazonskega gozda nastajajo velikanska kmetijska posestva s prevladujočo ekstenzivno pašno živinorejo.
 - C Evropski načini kmetovanja so se z evropskimi priseljenci najbolj razvili na jugu Brazilije.
 - D V osrednjem delu je zaradi potrošnje v glavnem mestu nastalo veliko plantaž s pomarančami.

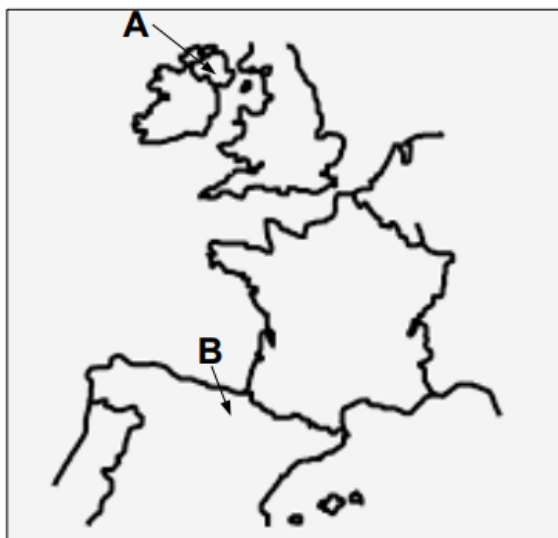
(2 točki)

Komentar: Naloga spada med srednje težke naloge v izpitni poli 1, v njej pa kandidat mora prepoznati trditve, ki veljajo za značilnosti kmetijstva v Braziliji. Naloga ni pomembno razlikovala med uspešnimi in manj uspešnimi kandidati.

Nalogi z najvišjim indeksom diskriminativnosti v izpitni poli 1

Naloga 24 (ID = 0,48; IT = 0,69)

24. Na območjih, ki sta na sliki 6 označeni s črkama A in B, sta za doseganje političnih ciljev delovali ilegalni organizaciji. Opišite glavni cilj posamezne organizacije, ter opišite podoben skrajni način, s katerim sta organizaciji opozarjali na svoje zahteve.



Slika 6

(Prirejeno po: <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcT0jxxel0S2iRmKHuhbsACpqb6Vdm2wzX7Sig&usqp=CAU>. Pridobljeno: 5. 10. 2021.)

Cilj organizacije na območju, označenem s črko A: _____

Cilj organizacije na območju, označenem s črko B: _____

Podobnost v načinu opozarjanja na zahteve organizacije: _____

(3 točke)

Komentar: Ta naloga zahteva poznavanje ilegalnih organizacij v Baskiji in na Severnem Irskem ter njihovih ciljev in načina delovanja. Pričakovano so manj uspešni kandidati dosegli slabše rezultate. Naloga spada med srednje težke naloge.

Naloga 15 (ID = 0,45; IT = 0,40)

15. Pojasnite vzrok za nastanek prevladujočega tradicionalnega kmetijskega pasu v severovzhodnem delu ZDA.

(2 točki)

Komentar: Naloga zelo dobro ločuje uspešne kandidate od manj uspešnih. Zahteva posredno poznavanje tradicionalnih kmetijskih pasov v ZDA in pojasnitev vzroka za nastanek posameznega pasu. Pri nalogah s pojasnitvijo so kandidati premalo pozorni na natančno navedbo vzročno-posledične povezave, kar se je tudi v tem primeru pokazalo. Spada med srednje težke naloge.

Izpitno polo 2 je sestavljalo pet strukturiranih nalog:

Obča geografija (Obča)

Obča geografija Slovenije (Slovenija 1)

Obča geografija Slovenije (Slovenija 2)

Regionalna geografija Slovenije (Slovenija – pokrajine 1)

Regionalna geografija Slovenije (Slovenija – pokrajine 2)

Preglednica 4.3.3: Indeks težavnosti po posameznih nalogah v izpitni poli 2

Opis	Indeks težavnosti	Številka naloge v izpitni poli 1
zelo težke naloge	< 0,10	/
težke naloge	0,10–0,30	20
srednje težke naloge	0,30–0,70	5, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 18, 19, 23, 24
lahke naloge	0,70–0,90	2, 4, 6, 15, 16, 21, 22
zelo lahke naloge	> 0,90	1, 3, 10, 17

Vir: Državni izpitni center, 2024

Glede na razporeditev IT v preglednici za izpitno polo 2 je bila ta za kandidate manj zahtevna od izpitne pole 1. Prav tako je bila manj zahtevna kakor lansko leto. Od 24 nalog je bila polovica nalog srednje težka, tj. dvanajst nalog (50 %), sledi sedem lahkkih (29 %) in štiri zelo lahke naloge (17 %). Letos je ena naloga težka (4 %), ni pa zelo težkih nalog.

Najlažji nalogi v izpitni poli 2

Naloga 3 (IT = 0,98; ID = 0,11)

3. Pred vsako trditvijo napišite, ali se nanaša na železniški, cestni ali vodni promet.

_____ Zaradi dviga osebnega standarda v manj razvitih državah so se povečali negativni učinki na okolje.

_____ V razvitih državah (predvsem na Japonskem in v Franciji) so ga začeli uvajati oziroma posodabljati za premagovanje večjih razdalj za potnike.

_____ Za okolje je problematičen predvsem zaradi širjenja tujerodnih in invazivnih rastlinskih vrst po svetu.

(2 točki)

Komentar: Kandidati so pričakovano uspešno reševali to nalogo. Gre za prepoznavanje vrst prometa. V skladu z zahtevnostjo naloge je tudi indeks diskriminativnosti nižji. Pričakovano je bilo, da nalogo pravilno rešijo vsi kandidati.

Naloga 10 (IT = 0,97; ID = 0,24)

10. Med naštetimi kraji obkrožite tri kraje z rudarsko tradicijo.

Vipava Trbovlje Trebnje Idrija Velenje

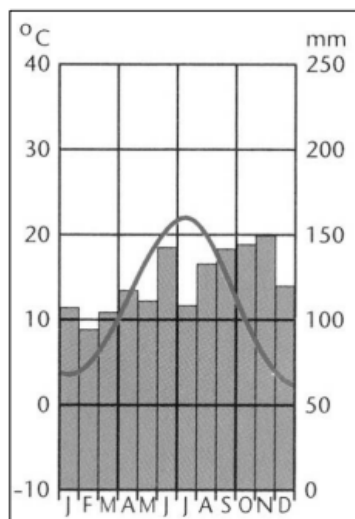
(2 točki)

Komentar: Tudi ta naloga spada med zelo lahke naloge, ker gre za prepoznavanje rudarskih mest v Sloveniji, kar je bilo tudi pričakovano. Indeks diskriminativnosti je primeren, kar pomeni, da je naloga vseeno dobro ločevala uspešne od manj uspešnih kandidatov.

Najtežji nalogi v izpitni poli 2

Naloga 20 (IT = 0,26; ID = 0,33)

20. Klimogram na sliki 5 prikazuje podnebne značilnosti enega od krajev v Sloveniji. Imenujte podnebni tip, ki ga prikazuje klimogram, in napišite januarsko izotermo, ki omejuje razširjenost tega podnebja v Sloveniji.



Slika 5

(Vir: Senegačnik, J., 2008: Slovenija 1: geografija za 3. letnik gimnazij, str. 32. Modrijan. Ljubljana)

Podnebni tip: _____

Januarska izoterma: _____

(2 točki)

Komentar: Najtežja naloga v izpitni poli 2 je edina, ki spada med težke naloge, kar je malce presenetljivo. Zahteva namreč prepoznavanje podnebnega tipa na osnovi klimograma, kar so kandidati relativno dobro reševali. Predvidevamo, da niso dovolj premislili o drugem delu vprašanja, ker se večina rešitev nanaša na prikazani klimogram in ne na ta podnebni tip splošno. Ni bilo pričakovano, da bo to najtežja naloga, je pa ID primeren, to pomeni, da je kljub vsemu ločevala uspešne kandidate od manj uspešnih.

Naloga 14 (IT = 0,32; ID = 0,25)

14. Termoelektrarna Šoštanj je ob zadnji prenovi (gradnja bloka 6) veliko sredstev vložila tudi v zmanjšanje negativnih okoljskih vplivov. Pojasnite, zakaj ji kljub vloženim sredstvom po letu 2030 grozi zaprtje.

(2 točki)

Komentar: Da je ta naloga ena od dveh najtežjih, ni presenetljivo. Gre za nalogo, kjer je treba povezati znanje o posledicah delovanja termoelektrarne Šoštanj in načrtovanimi ukrepi glede okoljske problematike, ki so odvisni tudi od zelene strategije znotraj EU. Torej, posredno naloga zahteva širše poznavanje okoljske problematike in vzročno-posledično povezavo, kar je običajno za kandidate težje; ID naloge je primeren.

Preglednica 4.3.4: Indeks diskriminativnosti po posameznih nalogah v izpitni poli 2

Opis	Indeks diskriminativnosti	Številka naloge v izpitni poli 1
nezadovoljiv	< 0,20	3
primeren	0,20–0,40	1, 2, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22
zelo dober	> 0,40	7, 8, 19, 23, 24

Vir: Državni izpitni center, 2024

Glede na ID v izpitni poli 2 ugotavljamo, da ima samo ena naloga od 24 (4 %) nezadovoljiv in nizek ID, kar pomeni, da ne ločuje uspešnih kandidatov od manj uspešnih. To je zelo dobro. Pet nalog (20 %) zelo dobro ločuje uspešne kandidate od manj uspešnih, druge naloge imajo primeren ID. Torej, ID izpitne pole 2 je enak kot leta 2023.

Nalogi z najnižjim indeksom diskriminativnosti v izpitni poli 2

Naloga 3 (ID = 0,11; IT = 0,98)

3. Pred vsako trditvijo napišite, ali se nanaša na železniški, cestni ali vodni promet.

_____ Zaradi dviga osebnega standarda v manj razvitih državah so se povečali negativni učinki na okolje.

_____ V razvitih državah (predvsem na Japonskem in v Franciji) so ga začeli uvajati oziroma posodabljati za premagovanje večjih razdalj za potnike.

_____ Za okolje je problematičen predvsem zaradi širjenja tujerodnih in invazivnih rastlinskih vrst po svetu.

(2 točki)

Komentar: Kandidati so pričakovano uspešno reševali to nalogo, v kateri gre za prepoznavanje vrst prometa. V skladu z zahtevnostjo naloge je tudi indeks diskriminativnosti nižji. Pričakovano je bilo, da bodo nalogo pravilno rešili vsi kandidati.

Naloga 10 (ID = 0,24; IT = 0,97)

10. Med naštetimi kraji obkrožite tri kraje z rudarsko tradicijo.

Vipava Trbovlje Trebnje Idrija Velenje

(2 točki)

Komentar: Tudi ta naloga spada med zelo lahke, ker gre za prepoznavanje rudarskih mest v Sloveniji, kar je bilo tudi pričakovano. Indeks diskriminativnosti je primeren, kar pomeni, da je naloga vseeno dobro ločevala uspešne kandidate od manj uspešnih.

Nalogi z najvišjim indeksom diskriminativnosti v izpitni poli 2

Naloga 17 (ID = 0,52; IT = 0,38)

17. Obkrožite črki pred pravilnima trditvama o Severovzhodnem predalpskem hribovju.

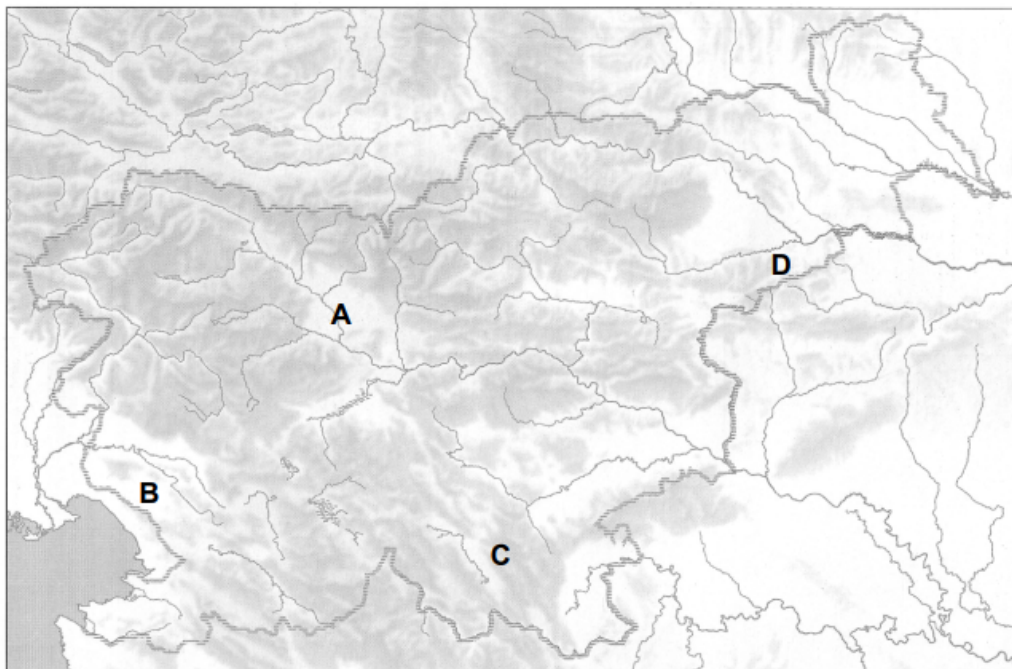
- A Zaradi neprepustne podlage magmatskih in metamorfnih kamnin so se na Pohorju izoblikovala barja z jezeri.
- B Po hribovju poteka del razvodnice med porečjema Savinje in Drave.
- C Dravska dolina je zaradi vrezanosti v trde kamnine in ozkosti primerna za gradnjo hidroelektrarn, ki imajo največji hidroenergetski potencial pozimi.
- D Veliko delovnih mest so pokrajini prinesli rudnik rjavega premoga, rudnik svinca in cinka ter železarna na Ravnah.

(2 točki)

Komentar: Zanimivo je, da naloga spada v spodnjo skupino srednje težkih nalog, je pa med vsemi v tej izpitni poli najboljše ločevala uspešne kandidate od manj uspešnih. Zahtevala je prepoznavanje značilnosti Severovzhodnega predalpskega hribovja. Pri tej nalogi smo na moderaciji na predlog ocenjevalke, ki pozna lokalne razmere, dodali še eno pravilno trditev, tj. trditev D.

Naloga 7 (ID = 0,45; IT = 0,56)

7. S pomočjo slike 1 dopolnite povedi.



Slika 1

(Prirejeno po: Senegačnik, J., 2008: Slovenija 1: geografija za 3. letnik gimnazij. Delovni zvezek, str. 32. Modrijan. Ljubljana)

Pojav, prikazan na sliki 9 v barvni prilogi, je najpogostejši v pokrajini, ki je na sliki 1 označena s črko _____.

Na območju, ki je na sliki 1 označeno s črko B, glede na nastanek prevladuje _____ tip reliefa.

Mezozojske kamnine gradijo območji, ki sta na sliki 1 označeni s črkama _____ in _____.
(3 točke)



Slika 9

(Vir: www.lokalne-si/mma_bin.php?id=2016091212111880&src=mid. Pridobljeno: 18. 10. 2021.)

Komentar: Ta naloga po analizi spada med srednje težke (prepoznavanje regije Slovenije na zemljevidu in poznavanje njenih reliefnih in geoloških značilnosti), uspešnejši kandidati pa so jo reševali bolje. Komisija je takšen rezultat pri tej nalogi tudi pričakovala.

4.4 Najpogostejši nepravilni odgovori kandidatov

Izpitna pola 1

Obča:

- slabo poznavanje pojma profil prsti, tipov prsti, menjava horizont-profil,
- nepopolne pojasnitve v zvezi z vplivom kmetijstva na prst,
- slabo poznavanje razporeditev skupin rastlinstva,
- površno branje nalog.

Svet 1:

- nenatančno prebrana naloga, posledično napačen odgovor,
- nedosledno branje navodil, nepopolne pojasnitve,
- težave pri razumevanju vzroka in posledice (vpliv podnebja na površino držav in ne na površje držav),
- slabo poznavanje podnebnih dejavnikov, njihovih vplivov na podnebne tipe.

Svet 2:

- slabo poznavanje kmetijskih pasov v ZDA,
- presplošni odgovori, nenatančno branje vprašanj in posledično nepopolne rešitve,
- nepopolne pojasnitve, povezovanje vzroka in posledice, nesposobnost utemeljitve vzroka, (naravno rastlinstvo in oblika kmetijstva in ne kmetijska panoga),
- površni in nenatančni zapisi rešitev.

Evropa 1:

- zelo slabo poznavanje geografskih pojmov (polder, jezera po nastanku, evropskih rek),
- nepozornost pri branju zemljevidov (delež hidroenergije, kislost jezer na Norveškem),
- nenatančno prebrana navodila v nalogah,
- nepopolne pojasnitve (napisan samo opis ali samo posledica).

Evropa 2:

- slabo poznavanje nekaterih podatkov (delež urbanizacije po državah, glavnih mest),
- pomanjkljive pojasnitve (manjka vzrok),
- nepoznavanje družbenih razmer pred združitvijo Nemčije (vzhod in zahod),
- nenatančni opisi.

Izpitna pola 2

Obča:

- nepoznavanje vrst turizma,
- nepravilen in površen opis (pozitiven in negativen vpliv turizma na gospodarstvo),
- nepopolna pojasnitev,
- nepoznavanje držav sveta.

Slovenija 1:

- pomanjkljivo poznavanje zunanjih reliefnih oblik, geoloških dob,
- pomanjkljive pojasnitve (manjka opis ali posledica),
- pomanjkljivo poznavanje geoloških značilnosti in značilnosti reliefa v Sloveniji,
- slabo prepoznavanje regij in njihovih značilnosti.

Slovenija 2:

- nepopolne pojasnitve (nepoznavanje povezave med vzroki in oblikami migracij),
- nepoznavanje pojmov v PIK, ki se nanašajo na poznavanje mest, hidroelektrarn,
- slabo poznavanje razmestitvenih dejavnikov industrije v določeni regiji, okoljskih posledic termoelektrarn.

Slovenija – pokrajine 1:

- nepopolne pojasnitve (prevladujejo v glavnem opisi),
- kandidati pri pojasnitvi prepisujejo del vprašanja,
- pomanjkljivo poznavanje geoloških dob, naravnih značilnosti Severovzhodnega predalpskega hribovja, regij Ljubljanske kotline,

- slabo povezovanje znanja: kamninske zgradbe z reliefno obliko,
- slabo razumevanje vsebine vprašanja (to je lahko tudi posledica površnega branja).

Slovenija – pokrajine 2:

- slabo branje klimogramov in slabo poznavanje značilnosti obsredozemskega podnebja,
- nepoznavanje pojmov ogozdovanje, pogozdovanje in njihova smiselna uporaba v besedilu,
- slabo ločevanje naravnih in družbenih vzrokov oz. posledic (npr. onesnaževanje in zaščiteno območje kot naravna posledica),
- pri pojasnitvi zapišejo samo opis vzroka ali posledico.

Iz zapisanih najpogostejših nepravilnih odgovorov kandidatov je razvidno, da jim največje težave povzročajo naloge pojasnjevanja in naloge poznavanja ter imenovanja označenih reliefnih enot, rek, zalivov, pokrajin, držav itd. na zemljevidih.

Pri nalogah pojasnjevanja se kažejo te težave:

- odgovori so zgolj opisi, brez vzročno-posledične povezave;
- pojasnitve so deloma zgolj prepis delov vprašanj ali identični prepis iz besedil, ki so del naloge;
- uporaba strokovno nesprejemljivih pojasnitev (npr. bolj ali manj ugodno/primerno podnebje/prst itd.).

Smiselno bi bilo, da učitelji pri pouku geografije več pozornosti namenijo tudi orientaciji na zemljevidu. Kandidati pri nalogah, povezanih z orientacijo na zemljevidu, že leta dosegajo nizko število točk, kar pa bi z večkratnim kartografskim delom pri pouku z lahkoto odpravili.

4.5 Mnenje zunanjih ocenjevalcev o nalogah in vprašanjih v izpitnih polah

Letos so zunanji ocenjevalci podali svoje mnenje tudi prek spletne ankete. Vprašalnik je izpolnilo 38 zunanjih ocenjevalcev, od tega 19 oz. 20 za izpitno polo 1 in 18 za izpitno polo 2. Analiza je pokazala, da sta bili obe izpitni poli dobro ocenjeni: IP1 s 4,5 točke od 5 možnih, kar je 0,3 odstotne točke bolje kot lani, IP2 pa s 4,3 točke, kar je za 0,1 odstotne točke več kot lani. Navodila za ocenjevanje so ocenjena s 4,4 točke, kar je enako kot prejšnje leto.

Zunanji ocenjevalci so v nalogah najbolje ocenili slikovno gradivo in navodila za ocenjevanje, sledita skupna ocena naloge in ocena težavnosti vprašanj. Ocenjevalci so letos v IP1 dosti bolje ocenili težavnost vprašanj kot lani, prav tako pa je kar občutno višjo oceno dobilo slikovno gradivo. Statistični izračun njihovih ocen je prikazan v preglednicah 4.5.1–4.5.3.

Preglednica 4.5.1: Ocena zunanjih ocenjevalcev, izpitna pola 1

Ocena	Obča	Svet 1	Svet 2	Evropa 1	Evropa 2	IP 1
skupna ocena naloge	4,4	4,6	4,2	4,7	4,4	4,5
ocena težavnosti vprašanj	4,1	4,2	4,4	4,7	4,5	4,4
slikovno gradivo	4,9	4,8	4,4	4,7	4,6	4,7
skupaj	4,5	4,5	4,3	4,6	4,5	4,5

Vir: Vprašalniki za zunanje ocenjevalce, 2024

Preglednica 4.5.2: Ocena zunanjih ocenjevalcev, izpitna pola 2

Ocena	Obča	Slovenija 1	Slovenija 2	Slovenija pokrajine 1	Slovenija pokrajine 2	IP 2
skupna ocena naloge	4,1	4,3	3,5	4,3	4,1	4,1
ocena težavnosti vprašanj	3,9	4,2	3,8	4,3	4,2	4,1
slikovno gradivo	4,7	4,7	4,6	4,7	4,6	4,7
skupaj	4,2	4,4	4,0	4,4	4,3	4,3

Preglednica 4.5.3: Ocena zunanjih ocenjevalcev, navodila za ocenjevanje

	IP 1	IP 2	Skupaj
vsebina rešitev	4,7	4,2	4,5
jasnost rešitev	4,7	4,1	4,4
točkovanje rešitev	4,7	4,1	4,4
skupaj	4,7	4,1	4,4

Vir: Vprašalniki za zunanje ocenjevalce, 2024

Tudi letos je moderacija potekala v živo. Zunanji ocenjevalci so poudarili, da je to najustreznejši način za razjasnitev večine dilem; tako ne prihaja do večjih razhajanj (to je pokazalo tudi število ugovorov). Nekaj manj kot polovica pa jih predlaga videokonferenco zaradi: prihranka časa, denarja, živcev, bolj ekološko, okolju prijazno. Nekateri ocenjevalci so zapisali, da so zadovoljni, ker so na moderaciji upoštevane tudi pripombe učiteljev, da je dobro sodelovanje med komisijo in ocenjevalci, da je v redu, da imajo dovolj časa pred moderacijo pogledati naloge in tako bolj vsebinsko sodelovati pri moderaciji.

Zunanji ocenjevalci ugotavljajo pomanjkljivo znanje kandidatov predvsem na področju poznavanja regij Slovenije in vzročno-posledičnih pojasnitev. Približno polovica zunanjih ocenjevalcev je pohvalila naloge (preverjanje geografskih veščin), navodila in zahtevnost izpitnih pol, nekaj jih ni imelo nobenih pripomb za nadaljnje delo. Večina zunanjih ocenjevalcev je zadovoljna z delom DPK SM za geografijo.

Kot predloge in smernice za nadaljnje delo DPK SM za geografijo so posamezni zunanji ocenjevalci navedli:

- ohraniti skupno moderacijo v živo (IP1: 68 %, IP2: 41 %) oz. to v izjemnih primerih nadomestiti z videokonferenco (IP1: 25 %, IP2: 25 %), preostalim je vseeno;
- poenotenje točkovanja nalog pojasnjevanja (te naj bodo vedno vrednotene z 2 točkama);
- vsak odgovor naj bo točkovan z 1 točko;
- iskati način, kako dvigniti zanimanje med dijaki za izbiro geografije kot maturitetnega predmeta;
- transformirati vprašanja, ki zahtevajo pojasnitev, v tako obliko, da bi kandidat lahko izbral, ali bo pojasnjeval vzrok za nastali problem ali posledico problema;
- v rešitvah zapisati posebej vzroke in posebej posledice (v oklepajih);
- nedvoumno zastavljena vprašanja;
- enostavna, krajša, razumljiva vprašanja;
- izogibanje nikalnim vprašanjem.

5 Zunanje ocenjevanje in ugovori

5.1 Zunanje ocenjevanje

S spomladanskim izpitnim rokom splošne mature 2024 smo pri geografiji izvedli elektronsko ocenjevanje. Kandidati so izpit pisali v ponedeljek, 3. 6. 2024. V sredo, 5. 6. 2023, so zunanji ocenjevalci lahko dostopali do izpitnega gradiva. V petek, 7. 6. 2023, smo s pomočniki glavnega ocenjevalca izvedli moderacijo *Navodil za ocenjevanje* in izbrali pole za standardizacijo, vajo in kontrolo.

Letošnjo razlago *Navodil za ocenjevanje* smo izvedli v živo v prostorih Rica v ponedeljek, 10. 6. 2024. Zunanji ocenjevalci so pred razlago ocenili pole za standardizacijo (vsi so to naredili brez težav) in pregledali nekaj izpitni pol. To je bilo treba narediti zaradi bolj aktivnega sodelovanja pri razlagi in morebitnih dodatnih predlogih v rešitvah. Razlaga je potekala v dveh delih, tj. za vsako izpitno polo posebej. Zunanji ocenjevalci so imeli s seboj prenosnike, vendar smo ugotovili, da to ni bilo potrebno. Vse morebitne dileme, na katere smo naleteli, smo poskušali razjasniti. Dopolnili smo navodila za ocenjevanje.

Ocenjevalce smo posebej opozorili, naj pregledane izpitne pole pregledajo in ocenijo še enkrat ter upoštevajo dopolnitve navodil za ocenjevanje.

E-ocenjevanje se je začelo v ponedeljek, 10. 6. 2024, ob 19. uri in se končalo v sredo, 19. 6. 2024, ob 24. uri.

5.2 Ugovori na oceno in način izračuna izpitne ocene

Izpit splošne mature iz geografije je v spomladanskem roku (3. 6. 2024) pisalo 1.861 kandidatov, ugovorov pa je bilo 64, tj. 3,4 %. Ugovori na izračun ocene so bili trije, na oceno pa 63. Ugovorov na oceno je več kot leta 2023, ko je ugovarjalo 2,7 % kandidatov. Tudi letos je bil vsem kandidatom omogočen elektronski vpogled/dostop do ocenjenih pol, zato jim ni bilo treba oddati zahteve za vpogled v izpitno dokumentacijo. Ugovore smo pregledovali trije izvedenci. Vsota točk je bila spremenjena v 42 primerih, v 25 primerih pa je prišlo do spremembe ocene (lani v 13 primerih). Pregled ugovorov kandidatov v zadnjih trinajstih letih je prikazan v preglednici 5.2.

Preglednica 5.2: *Ugovori kandidatov na oceno*

Leto	Število vseh izpitov	Število zahtev za vpogled	Število ugovorov na izračun	Število ugovorov na oceno	Število vseh ugovorov	Sprem. vsote točk	Sprem. ocene
2024	1.861	/	3	63	64	42	25
2023	1.763	/	0	48	48	31	13
2022	1.778	/	2	30	30	22	15
2021	2.036	/	2	50	52	39	16
2020	1.915	/	/	60	60	34	13
2019	1.698	88	0	36	36	19	12
2019	1.908	94	0	36	36	15	6
2019	2.024	114	0	46	46	28	17
2016	2.364	139	0	55	55	27	13
2015	2.513	135	0	44	44	22	9
2014	2.478	140	0	48	48	23	6
2013	2.811	143	0	51	51	26	17
2012	2.799	133	0	41	41	24	11
2011	3.575	206	1	80	81	25	14

Vir: Državni izpitni center, 2024

Referenčna skupina SM 2024 pri predmetu geografija, ki je opravljala izpit splošne mature v spomladanskem roku in je štela 1.611 kandidatov, je opravila izpit s povprečno oceno 3,47, kar je višje od lanske povprečne ocene (3,2), ter dosegla povprečno 77,11 točke od možnih 100 (v primerjavi z maturo 2023 je to občutno višje); lani so kandidati dosegli 66,71 točke.

6 Povzetek

6.1 Ocena uspeha kandidatov

Izpit splošne mature 2024 iz geografije je potekal uspešno, brez večjih posebnosti pri izvajanju izpita in ocenjevanju izpitnih pol.

Kandidati iz referenčne skupine SM so dosegli skupno povprečno oceno 3,47, kar je 0,27 več kot v letu 2023. Meje med ocenami so se glede na predhodno leto malo spremenile, in sicer za eno odstotno točko navzgor. Za oceno zadostno (2) je bila torej meja 50 %, za oceno dobro (3) je bila 60 %, za oceno prav dobro (4) 72 % in za oceno odlično (5) na 84 %. Posebnih bonusov ni bilo. Težavnost obeh pol je bila podobna, pri prvi je bil indeks težavnosti 67,1 %, pri drugi pa 63,3 %. Indeks diskriminativnosti je pri obeh polah znašal 0,33.

Čeprav tako med dijaki kot tudi med učitelji tradicionalno obstajajo tako imenovane manj priljubljene teme (npr. prsti), je iz zapisanih najpogostejših nepravilnih odgovorov kandidatov razvidno, da na reševanje bolj kot področje samo očitno vpliva tudi struktura naloge, kar je že uveljavljena praksa. Opažamo tudi, da kandidatom in kandidatkam največje težave povzročajo naloge pojasnjevanja in naloge poznavanja ter imenovanja označenih reliefnih enot, rek, zalivov, pokrajin, držav itd. na zemljevidih. Namesto pojasnjevanj so tako pogosto navedeni zgolj opisi ali pa so pojasnitve sestavljene iz prepisov vprašanj. Nekatere pojasnitve pa so strokovno neustrezne.

V letu 2024 je kar 14 % kandidatov doseglo odlično oceno (5 odstotnih točk več kot leta 2023) in 35 % prav dobro (5 odstotnih točk več kot leta 2023), dobro oceno je doseglo 36 % kandidatov (enako kot leta 2023), zadostno pa 14 % (8 odstotnih točk manj kot leta 2023). Negativno oceno je prejelo 1 % kandidatov, kar je 2 odstotni točki manj kot leto prej.

Razmerja v težavnosti se med posameznimi deli izpita bistveno ne spreminjajo, povprečni rezultati pa so pričakovano bistveno boljši pri notranjem delu izpita, kjer se ocenjuje kandidatovo sodelovanje pri terenskih in laboratorijskih vajah ter strokovni ekskurziji. Več zaporednih let opažamo stalnost doseženih rezultatov, ki jo pripisujemo kakovostni pripravi kandidatov, rednemu seznanjanju učiteljev geografije z rezultati in novostmi ter prizadevanju za pripravo kakovostnih nalog v okviru uveljavljene oblike izpitnih pol, ki se je razvila skozi čas in je v splošnem dobro sprejeta. Uspešnost izpita splošne mature iz geografije je bila v letu 2024 nekoliko boljša kot preteklo leto (0,27 ocene), kar je razveseljivo, saj je bil rezultat v letu 2023 nižji kot v letih poprej. Predmetna komisija sledi trendom pri pouku geografije in redno spremlja tudi rezultate ter celotno analizo mature. Kljub mnenju, da se generacijam pozna primanjkljaj znanja iz preteklih let, ki ga prizadete generacije še niso nadoknadile, povprečna ocena tega ne potrjuje. Meje smo glede na leto poprej spremenili malenkostno (dvig za 1 odstotno točko), kar ni bistveno vplivalo na končni uspeh. Nasploh je vpliv premikanja mej v zadnjih letih pri geografiji zelo majhen in nima večjega vpliva na končno oceno.

Letošnji izpit splošne mature iz geografije je opravljalo 1.611 kandidatov (referenčna skupina), kar je 42 več kot leto poprej. Po dveletnem upadu je sedaj zaznan rahel porast. Delež kandidatov na izpitu splošne mature iz geografije od vseh kandidatov na maturi tega praktično ne kaže in je v letu 2024 le za 0,1 odstotne točke večji kot v letu 2023, kar pomeni, da je izpit iz geografije opravljalo 28,4 % vseh maturantov. V zadnjih petih letih je bil to drugi najnižji rezultat in v prihodnje si želimo dvig deleža. Povprečje zadnjih petih let znaša 29,2 %.

6.2 Ocena kakovosti izpitnih pol

Izpitni poli spomladanskega izpitnega roka 2024 sta bili vsebinsko in tehnično ustrezno pripravljene.

Celotno gradivo so zunanji ocenjevalci (38, lani 40) na petstopenjski lestvici ocenili kot zelo dobro, saj so mu namenili skupno oceno 4,4 oziroma oceno 4,5 za prvo izpitno polo (lani 4,4) in 4,3 za drugo (lani 4,2). Skupna ocena je malenkost boljša od lanske. *Navodila za ocenjevanje* so bila ocenjena s 4,4, kar je enako lanski oceni, pri čemer je imela prva pola oceno kar 4,7, druga pa 4,1.

Zunanji ocenjevalci so v nalogah najboljše ocenili slikovno gradivo in *Navodila za ocenjevanje*, sledita skupaj skupna ocena naloge in nato težavnost vprašanj. V komentarjih so zunanji ocenjevalci pohvalili potek moderacije v živo, nekateri pa želijo imeti dogodek na daljavo (nekaj manj kot polovica), saj tako prihranijo čas in dodaten stres z vožnjo in potjo v Ljubljano v času mature in zaključevanj. Pohvalili so tudi sodelovanje med komisijo in ocenjevalci, možnost sodelovanja pri moderaciji in dovolj časa pred moderacijo. Večina zunanjih ocenjevalcev je zadovoljna z delom DPK SM za geografijo.

Kot predloge in smernice za nadaljnje delo DPK SM za geografijo so posamezni zunanji ocenjevalci navedli:

- ohraniti skupno moderacijo v živo oz. to v izjemnih primerih nadomestiti z videokonferenco, ostalim je vseeno;
- poenotenje točkovanja nalog pojasnjevanja (te naj bodo vedno vrednotene z 2 točkama);
- vsak odgovor naj bo točkovano z 1 točko;
- iskati način, kako dvigniti zanimanje med dijaki za izbiro geografije kot maturitetnega predmeta;
- transformirati vprašanja, ki zahtevajo pojasnitev, v tako obliko, da bi kandidat lahko izbral, ali bo pojasnjeval vzrok za nastali problem ali posledico problema;
- v rešitvah zapisati posebej vzroke in posebej posledice (v oklepajih);
- nedvoumno zastavljena vprašanja;
- enostavna, krajša, razumljiva vprašanja;
- ne zastavljati nikalnih vprašanj.

Izpitne pole so bile oblikovane tako, da so posamezne strukturirane naloge vključevale vse taksonomske stopnje in različne vrste grafičnih prilog. Pri nalogah najvišje taksonomske stopnje postanejo še posebej očitne težave z oblikovanjem pojasnitev, saj kandidati pogosto ne razlikujejo med vzroki in posledicami ali pa med posameznimi vrstami geografskih dejavnikov. Za težje od pričakovanega se izkažejo tudi naloge prve taksonomske stopnje, povezane z lociranjem zemljepisnih imen na karti. Stalno tudi opazamo, da so neustrezne ali pomanjkljive rešitve (ne glede na taksonomsko stopnjo) mnogokrat posledica površnega prebiranja vprašanj, premalo poglobljene rabe priloženega gradiva in podcenjevanja kompleksnosti vprašanj.

6.3 Druge ugotovitve

Matura 2024 je potekala po običajnem šolskem letu. Slabši pogoji za izobraževanje minulih let se, vsaj sodeč po rezultatih, poznajo vse manj, a je za resno oceno potrebno počakati še leto ali dve. Zunanje ocenjevanje je potekalo brez posebnosti, veseli smo, da se je moderacija v živo ohranila in da večina učiteljev to ceni.